

Osiem wskazówek dla nauczycieli

1. Nie udzielaj rad typu: „zwolnij, weź głęboki oddech” lub „zrelaksuj się”.
2. Nie dopowiadaj słów za dziecko, nie wypowiadaj się za nie.
3. Pomóż wszystkim uczniom w klasie opanować sztukę wypowiadania się po kolei i słuchania się nawzajem. Wszystkie dzieci, zwłaszcza te, które się jękają, łatwiej wypowiadają się, gdy słucha się ich z uwagą i gdy rzadko im się przerywa.
4. Wymagaj tego samego zarówno od ucznia jękającego się, jak i od pozostałych.
5. Rozmawiaj z uczniem, który się jęka, w sposób spokojny, rób często pauzy.
6. Okazuj uczniowi jękającemu się, że słuchasz tego, co mówi, a nie, jak mówi.
7. Zaaranżuj rozmowę w cztery oczy z uczniem jękającym się na temat jego potrzeb w klasie. Respektuj te potrzeby, bez dawania uczniowi specjalnych przywilejów.
8. Nie pozwól, by jękanie było traktowane jak coś, czego należy się wstydzić. Rozmawiaj z uczniami otwarcie o jękaniu, tak jak rozmawiacie o innych sprawach.

Opracowanie:
dr Lisa A. Scott, The Florida State University

Tłumaczenie: dr Katarzyna Węsierska,
Uniwersytet Śląski, Centrum Logopedyczne w Katowicach,
Marta Węsierska

“...this is perhaps the best buy in the nation for information on children and stuttering.”

ASHA JOURNAL review

Visit the Web site for secure online ordering — www.stutteringhelp.org

Quantity Ordered Please send me...

_____	Stuttering: Straight Talk for Teachers	_____
_____	20-minute DVD and book No.0126	\$10 _____
_____	If Your Child Stutters: A Guide for Parents* 64 pages	_____
_____	English edition, Publication No.0011	\$2 _____
_____	Spanish translation, Publication No.0015	\$2 _____
_____	Stuttering and Your Child: Help for Parents	_____
_____	30-minute English & Spanish DVD No.0073	\$10 _____
_____	Stuttering and Your Child: Q&A* 64 pages	_____
_____	Publication No.0022	\$2 _____
_____	Trouble at Recess 30-page book for kids	_____
_____	Publication No.0034	\$5 _____
_____	Sometimes I Just Stutter 40-page book for kids	_____
_____	Publication No.0031	\$2 _____
_____	Stuttering: For Kids by Kids English & Spanish DVD	_____
_____	12 minutes No.9172	\$10 _____
_____	I enclose a donation for this worthwhile cause \$ _____	_____

Send to: The Stuttering Foundation Total Enclosed \$ _____
P.O. Box 11749, Memphis, TN 38111-0749 U.S. Funds Only

Name _____
Address _____
City/State/Zip _____
Tel. _____ E-Mail _____

*Some of the professionals who authored these materials: Edward G. Coonre, Ph.D., Middlebed University; Richard F. Clarke, Ph.D., University of Arizona; Carol Dell, Jr., Ph.D., Eastern Illinois University; Jane Frances, The Stuttering Foundation; Hugo H. Gogon, Ph.D., Northampton University; Barry Gussis, Ph.D., University of Vermont; Diane Hill, M.A., Northeastern University; Peter Rosing, Ph.D., University of Colorado-Boulder; Lisa Scott, Ph.D., The Florida State University; C. Woodruff Stokewather, Ph.D., Temple University; and Patrick Zebrowski, Ph.D., University of Iowa.

THE STUTTERING FOUNDATION®
A Nonprofit Organization
Since 1947—Helping Those Who Stutter
P.O. Box 11749 • Memphis, TN 38111-0749
info@stutteringhelp.org
800-992-9392
www.stutteringhelp.org www.tartamudez.org

Dziecko jękające się w szkole:

Wskazówki dla nauczyciela

THE STUTTERING FOUNDATION®
A Nonprofit Organization
Since 1947—Helping Those Who Stutter

www.stutteringhelp.org
www.tartamudez.org

Nauczyciele często sygnalizują, że nie wiedzą, jak w najlepszy sposób wspomagać w klasie ucznia, który się jąka, np.:

- Czy powinni wymagać od niego ustnych prezentacji przed całą klasą, głośnego czytania lub odpowiedzi na pytania?
- Czy powinni porozmawiać z uczniem na temat jego mowy, czy raczej ignorować ten problem?
- Co robić, kiedy inne dzieci dokuczają jękającemu się uczniowi?

To tylko kilka z wielu najczęściej zadawanych przez nauczycieli pytań.

Dziecko w wieku przedszkolnym

Dzieci w tej grupie wiekowej intensywnie nabywają umiejętności językowe. Przytrafiają się im przy tym liczne potknięcia. Nazywamy je dysfluencjami (niepłynnościami). W mowie niektórych dzieci niepłynności tych może być więcej niż u innych i jest to normalne zjawisko. Niektóre dzieci prezentują jednak bardzo liczne niepłynności – zwłaszcza powtórzenia oraz prolongacje (przedłużanie) dźwięków – i te problemy w mowie są łatwo zauważalne przez słuchacza. Jeśli masz obawy, że u dziecka może rozwijać się problem jękania, nie rób wokół tego niepotrzebnego zamieszania. Porozmawiaj z logopedą i poproś go o sugestie, jak możesz pomóc temu dziecku. Porozmawiaj także z rodzicami na temat ich opinii o problemie w mowie ich dziecka, aby upewnić się, czy te objawy są typowymi dla niego zachowaniami językowymi. W większości przypadków, jeśli rodzice, nauczyciele oraz inne osoby słuchają dziecka i rozmawiają z nim w sposób spokojny, cierpliwy, bez emocji, jego sposób mówienia – w miarę jak wzrastają jego możliwości językowe i dostosowanie do warunków przedszkolnych – wraca do normy. Jeśli jednak dziecko nadal przejawia niepłynności, możesz poprosić logopedę o przeprowadzenie obserwacji.

Dziecko w szkole podstawowej

W tej grupie wiekowej znajdują się dzieci, które nie tylko znacząco powtarzają i przedłużają dźwięki, ale także wykazują objawy napięcia i usilne próby wypowiedzenia się oraz bywają sfrustrowane swoimi kłopotami w mowie. Dzieci te potrzebują pomocy. Bez niej jękanie, które manifestują, będzie wywierało negatywny wpływ na ich osiągnięcia szkolne. Podobnie jak w stosunku do dziecka w wieku przedszkolnym, także w tym przypadku wskazana będzie konsultacja z logopedą i rodzicami dziecka oraz przedyskutowanie z nimi wyników obserwacji. Jeśli Ty, rodzice oraz logopeda uznacie, że poziom niepłynności tego ucznia różni się od poziomu niepłynności manifestowanych przez inne dzieci w klasie, możecie zdecydować o potrzebie przeprowadzenia badania logopedycznego pod kątem jękania. Obawy większości nauczycieli są głównie związane z reakcjami dziecka na jego jękanie się w klasie. Czego należy wymagać od takiego ucznia w klasie? Odpowiedź na to pytanie jest uwarunkowana sytuacją konkretnego dziecka. Zdarzają się dzieci

stosunkowo nieświadome swojego problemu i chętnie uczestniczące w zajęciach klasowych tak jak pozostali uczniowie. Innym skrajnym przypadkiem mogą być dzieci, które będą płakać i odmawiać wypowiedzania się. Większość jękających się uczniów plasuje się gdzieś pomiędzy tymi grupami. Jeśli dziecko spotyka się z logopedą, zasięgnij jego opinii na temat rozsądnych oczekiwań wobec dziecka. Zapytaj również dziecko, w jaki sposób chce uczestniczyć w życiu klasy. Czasami informacje na ten temat mogą zostać ujęte w zindywidualizowanym programie dostosowania wymagań edukacyjnych.

Rozmawiając z dzieckiem, okazuj mu wsparcie

Zazwyczaj zaleca się, aby nauczyciel porozmawiał na osobności z jękającym się dzieckiem. Warto wytłumaczyć mu, że z mową jest podobnie jak z innymi umiejętnościami, które nabywamy. Przykładowo, gdy uczymy się grać w piłkę, początkowo możemy mieć problem ze złapaniem jej, może nam wypadać z rąk. Gdy uczymy się mówić, możemy czasem powtarzać słowa, potykać się na nich. Poprzez ćwiczenia osiągamy coraz lepsze wyniki.

Wyjaśnij swojemu podopiecznemu, że dla Ciebie – nauczyciela – jego jękanie nie stanowi problemu. Rozmawiając w ten sposób ze swoim uczniem, pomagasz mu zrozumieć, że jesteś świadomy jego problemu i że akceptujesz zarówno jego jękanie, jak i jego samego.

Odpowiadanie na pytania

Gdy zadajesz klasie pytania, możesz postępować tak, aby ułatwić jękającemu się uczniowi odpowiadanie na nie.

- Początkowo, zanim jękający się uczeń przyzwyczai się do nowej klasy, zadawaj mu takie pytania, na które można odpowiedzieć za pomocą zaledwie kilku słów.
- W sytuacji, gdy każde dziecko w klasie ma odpowiedzieć na Twoje pytanie, dowiedz się, czy jękający się uczeń woli być pytany na początku kolejki, czy później. U niektórych jękających się uczniów napięcie i lęk mogą się wzmacniać w momencie, gdy muszą czekać na swoją kolejkę, natomiast u innych może to mieć miejsce, gdy mają odpowiadać wcześniej niż inne dzieci. To ważne, by porozmawiać o tym z każdym uczniem i ustalić to.
- Upewnij wszystkich uczniów, że (1) będą mieli tyle czasu, ile potrzebują, by udzielić odpowiedzi na pytanie i że (2) chcesz, aby mieli wystarczająco dużo czasu dla siebie, by przemyśleć swoją wypowiedź, że nie muszą odpowiadać jak najszybciej.

Głośne czytanie w klasie

Wiele jękających się dzieci dobrze radzi sobie z głośnym czytaniem w klasie, zwłaszcza gdy są zachęcane do ćwiczeń w domu. Zdarzają się jednak i takie dzieci, które szczególnie silnie jękają się

podczas głośnego czytania na forum klasy. Poniższe sugestie mogą być pomocne dla tych właśnie uczniów. Większość jękających się dzieci jest płynna, gdy czyta chóralnie (unisono), w parze z kolegą. Zamiast unikać odpytywania jękającego się ucznia z głośnego czytania, pozwól mu przeczytać tekst jednocześnie z kolegą (unisono). Pozwalaj także całej klasie czytać od czasu do czasu w parach, tak aby jękające się dziecko nie czuło się inne (gorsze). Prawdopodobnie jękające się dziecko będzie stopniowo czuło się coraz pewniej i będzie w stanie samodzielnie czytać na głos.

Dokuczanie

Dokuczanie może być bardzo przykre dla jękającego się dziecka i absolutnie nie może być tolerowane.

- Jeśli wiadomo, że dziecko zostało skrzywdzone, że ktoś mu dokuczał, porozmawiaj z nim na osobności. Pomóż dziecku zrozumieć, dlaczego inni dokuczają mu i zróbcie burzę mózgow, szukając pomysłów, jak na to zareagować.
- Jeśli niektóre dzieci zaczepiają jękające się dziecko, porozmawiaj z nimi na osobności i wyjaśnij, że takie zachowanie nie będzie tolerowane.
- Spróbuj zmobilizować się do wspierania jękającego się ucznia. Większość dzieci potrzebuje aprobaty nauczyciela. Jeśli problem się utrzymuje, możesz zwrócić się po pomoc do pedagoga lub psychologa, o ile takie osoby pracują w szkole. Specjaliści ci mogą udzielić pomocnych wskazówek na temat tego, jak radzić sobie z dokuczaniem.

Terapia logopedyczna

Jeśli nie jesteś pewny, czy na terenie Waszej szkoły jest dostępny logopeda, porozmawiaj na ten temat z dyrektką. Zaproponuj także rodzicom, aby poszukali specjalisty w zakresie jękania, osoby posiadającej zawodowe kompetencje potwierdzone przez American Speech-Language-Hearing Association. The Stuttering Foundation of America pomaga w dotarciu do logopedy. Informacje takie są dostępne na stronach:

www.StutteringHelp.org
www.tartamudez.org
lub na bezpłatnej infolinii: 800-992-9392.

W ulotce tej zostało wypunktowanych kilka najważniejszych informacji. Należy jednak pamiętać, że każde dziecko jest inne. Twoja pomocna, pozytywna postawa może zmienić sytuację dziecka.

Materiał ten został pierwotnie opracowany przez dr. Deana D. Williamsa, a następnie uaktualniony w roku 2011 przez dr Lisę A. Scott, The Florida State University.

